

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060103

DOM
2015-10-16
Stockholm

Mål nr
M 2657-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-03-03 i mål M 4240-14, se bilaga

KLAGANDE

Länsstyrelsen i Värmlands län
651 86 Karlstad

MOTPARTER

1. Toppgrillen i Filipstad KB

2. Miljö- och byggnadsnämnden i Filipstads kommun
Box 303
682 27 Filipstad

SAKEN

Strandskyddsdispens för uppförande av byggnad på flotte på fastigheten X i Filipstads kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Värmlands län beslut den 29 oktober 2014, dnr 526-5152-2014, att inte bevilja strandskyddsdispens för uppförande av byggnad på flotte på fastigheten X.

Dok.Id 1229300

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Värmlands län (länsstyrelsen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa länsstyrelsens beslut den 29 oktober 2014.

Toppgrillen i Filipstad KB (Toppgrillen) och **Miljö- och byggnadsnämnden i Filipstads kommun** (nämnden) har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande. Mark- och miljödomstolens motivering till varför man anser att särskilda skäl föreligger är bristfällig. Domstolen synes inte ha prövat själva byggnaden som sådan. Länsstyrelsen ifrågasätter inte att det aktuella fisket måste bedrivas i Dammtjärnen. Målet rör emellertid inte fiske utan om det finns förutsättningar för att medge strandskyddsdispens för den aktuella byggnaden. Länsstyrelsen vidhåller att en byggnad som ska användas som värmestuga och/eller för övernattnings inte måste ligga vid eller i vattnet. Strandskyddet runt tjärnen är 100 meter. Att ta sig denna sträcka till ett ställe där man kan värma sig och/eller övernatta är varken omöjligt eller orimligt. Även om byggnaden kan ses som en utvidgning av en pågående verksamhet torde det finnas goda möjligheter att placera byggnaden utanför strandskyddat område eller i vart fall närmare gatuköket och Trafikverkets rastplats. Området runt Dammtjärnen är till största delen oexploaterat.

Mark- och miljödomstolens påstående att byggnaden kan vara positiv för allmänhetens friluftsliv är anmärkningsvärt. Byggnaden är inte öppen och tillgänglig för alla. Den är genom sin utformning och placering väl synlig och upptar en inte alltför obetydlig yta. Fiske i tjärnen kan bedrivas både från ”vanlig båt” och land och om man vill övernatta i anslutning till tjärnen finns möjlighet att sätta upp tält. I rättspraxis har strandskyddsdispens nekats för olika typer av förråd. Det finns knappast starkare skäl att placera en byggnad av det nu aktuella slaget inom strandskyddat område än sådana byggnader. Intresset av att få ha den i målet aktuella byggnaden på avsedd plats väger

inte tyngre än intresset av att värna om strandskyddet. Domen riskerar att få prejudicerande effekt. Om förutsättningar för att medge strandskyddsdispens anses föreligga för byggnader av det aktuella slaget och med de motiv som nu anges kan detta leda till ett långtgående ianspråktagande av strandskyddade områden.

Toppgrillen har anfört i huvudsak följande. Toppgrillen ha erhållit tillstånd för utplantering av ädelfisk och kräftor i Dammtjärnen. Utplanteringen ska ses som en naturlig utvidgning och komplement till företagets rastplatsverksamhet där flotten utgör en del. Flotten med tillhörande ädelfiske är avsedd för den besökande allmänheten och det rörliga friluftslivet samt möjliggör även för personer med funktionsnedsättning att på ett säkert och funktionellt sätt tillgodogöra sig ädel- och kräftfiske. Allmänhetens möjlighet att bedriva fiske från flotten är begränsad till turistsäsongen från maj till och med oktober. Därefter tas flotten upp och vinterförvaras på annan plats. Flottens förankring mitt ute i tjärnen för fiske utgör ingen begränsning för allmänheten att fritt röra sig i och omkring den fem hektar stora tjärnen.

Nämnden har anfört i huvudsak följande. Anläggningen måste för sin funktion ligga vid vattnet och behovet kan inte tillgodoses utanför området. Byggnaden ska ligga i tjärnen eftersom den är avsedd för utvidgning av pågående fiskeverksamhet. Utvidgningen kan inte ske utanför området. Nämnden instämmer med mark- och miljödomstolen att byggnaden kan vara positiv för allmänhetens friluftsliv eftersom Toppgrillen bidrar till områdets tillgänglighet. Att det finns en risk för prejudicerande effekt anser nämnden är positivt eftersom ärendet knappast kan ses som ett hot mot natur och friluftsliv.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen instämmer inledningsvis i mark- och miljödomstolens bedömning att ansökt byggnad kräver dispens från nybyggnadsförbudet i 7 kap. 15 § 1 miljöbalken.

Frågan i målet är om det finns särskilda skäl för dispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 3 eller 4.

Enligt punkt 3 får som särskilda skäl för dispens beaktas om området behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området. Mark- och miljööverdomstolen ifrågasätter inte, i likhet med länsstyrelsen, att det aktuella fisket måste bedrivas i Dammtjärnen men instämmer i att målet rör om det finns förutsättningar för att ge strandskyddsdispens för den aktuella byggnaden. Länsstyrelsen har gjort gällande att byggnaden ska användas som värmestuga och/eller för övernattnings och att den därför inte måste ligga vid eller i vattnet. Av protokollet från den syn som hölls i mark- och miljödomstolen framgår att den byggnad ansökan avser är oisolerad och inrymmer ett par våningssängar med fyra bäddar. Mark- och miljööverdomstolen delar länsstyrelsens bedömning att en stuga för att värma sig eller övernatta i, i samband med fiske, inte måste ligga inom strandskyddat område. Särskilda skäl finns därför inte enligt punkt 3 i detta fall.

Enligt punkt 4 kan särskilda skäl för dispens finnas om området behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan utföras utanför området. Avseende denna dispensgrund gäller också att även om byggnaden kan ses som en utvidgning av en pågående verksamhet finns i målet inte stöd för att det skulle saknas möjligheter att placera byggnaden utanför strandskyddat område. Särskilda skäl finns därför inte heller enligt punkt 4.

Eftersom något särskilt skäl för strandskyddsdispens inte visats föreligga i detta fall ska överklagandet bifallas och länsstyrelsens beslut att upphäva kommunens dispensbeslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv och Roger Wikström, referent, tekniska rådet Yvonne Eklund och t.f. hovrättsassessorn Charlotte Jansson.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-03-03

Mål nr M 4240-14

KLAGANDE

Toppgrillen i Filipstad KB

MOTPART

1. Länsstyrelsen Värmland
651 86 Karlstad

2. Miljö- och byggnadsnämnden i Filipstads kommun
Box 303
682 27 Filipstad

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i värmlands län beslut 2014-10-29 i ärende nr 526-5152-2014,
se bilaga 1

SAKEN

Strandskyddsdispens för uppförande av byggnad på flotte på fastigheten
Filipstad X

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver Länsstyrelsens beslut den 29 oktober 2014,
dnr 526-5152-2014, och fastställer Miljö- och byggnadsnämndens i Filipstads
kommun beslut den 18 juni 2014, MOB § 41, att bevilja strandskyddsdispens
för byggnad på flotte på fastigheten Filipstad X.

Dok.Id 285224

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00
		E-post: mmd.vanersborg@dom.se		-

BAKGRUND

Toppgrillen i Filipstad KB ligger öster om riksväg 63 vid Dammtjärnen i Filipstads kommun. Miljö- och byggnadsnämnden i Filipstads kommun beslutade den 18 juni 2014 att medge Toppgrillen i Filipstad KB strandskyddsdispens för uppförande av byggnad på flotte på fastigheten Filipstad X. Byggnaden på flotten ska enligt ansökan vara handikappanpassad och användas som fiskeflotte/värmestuga, samt för tillfällig övernattnig i samband med nattfiske. Länsstyrelsen beslutade den 29 oktober 2014 att upphäva nämndens beslut att medge strandskyddsdispens med hänvisning till att det saknades förutsättningar för dispens.

YRKANDEN M.M.

Toppgrillen i Filipstad KB har yrkat att mark- och miljödomstolen ska medge dispens från strandskyddsbestämmelserna för ansökt byggnad på flotte.

Länsstyrelsen har bestritt ändring av sitt beslut.

Toppgrillen i Filipstad KB har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande. Bolaget bedriver sedan 19 år tillbaka näringsverksamhet i form av kiosk och gatukök. Därutöver arrenderar det fiskerätten i den intilliggande Dammtjärnen om ca 2,5 hektar. Verksamheten kompletterades år 1998 med viss fiskeverksamhet. Husbåten införskaffades år 2012 och togs i bruk för fiskeverksamhet året därpå. Avståndet mellan Dammtjärnens rastplats och tjärnens strandlinje är ca 50 meter. Det finns inga alternativa möjligheter till fiske av ädelfisk eller rastplatsverksamhet i närområdet. I tjärnen finns en förankrad flotte med oisolerade väggar och tak. Fiskekortsgäster transporteras med roddbåt till och från flotten från rastplatsen. Toppgrillen i Filipstad KB anser inte att flotten utgör en sådan byggnad som avses i 7 kap. 15 § miljöbalken (1998:808). Flotten är inte avsedd för stadigvarande bruk utan är endast förankrad mitt ute i tjärnen under en mycket begränsad tidsperiod under turistsäsongen. Anordningen försämrar inte på något sätt djur- och växtlivet i tjärnen. Flotten kommer varken nu eller i framtiden att verka avhållande på allmänheten. Tvärtom bör allmänheten ha ett stort intresse av möjligheter att bedriva ädelfiske i tjärnen. Flera av de kringboende har uttalat sig positiva till en möjlighet att

fiska i Dammtjärnen. Flotten utgör vidare ett betydande ekonomiskt komplement till bolagets verksamhet och är av väsentlig vikt för att utveckla turismen i området som är beläget intill Brattforsleden.

Länsstyrelsen har till stöd för sitt bestridande anfört i huvudsak följande. Husbåten hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt och motverkar strandskyddets syften. Mot bakgrund av detta, samt med hänsyn till den tid under vilken anläggningen är på plats, är den en sådan anläggning som är förbjuden inom strandskyddat område enligt 7 kap. 15 § miljöbalken (1998:808). Anläggningen kräver därför strandskyddsdispens. Anläggningens huvudsakliga funktion får anses vara som värmestuga och/eller för övernattnig. Det är därför inte en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vatten. Även om anläggningen innebär en utvidgning av en pågående verksamhet ger utredningen inte stöd för att det saknas möjlighet att genomföra utvidgningen utanför det aktuella området. Det föreligger inte särskilda skäl för strandskyddsdispens. Intresset av att få ha anläggningen på den aktuella platsen väger inte tyngre än intresset av att värna om strandskyddet. Sammantaget sett saknas förutsättningar att meddela dispens.

Mark- och miljödomstolen har den 13 januari 2015 hållit sammanträde och syn i målet.

DOMSKÄL

Aktuella bestämmelser

Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga allemansrättslig tillgång till strandområden samt till att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Skyddet är utformat som en generell förbudsregel och innebär enligt 7 kap. 15 § miljöbalken förbud mot bl.a.

- nya byggnader,
- anläggningar och anordningar som kan begränsa allmänhetens tillgång till befintliga strandskyddsområden och
- åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- och växtarter.

Undantagsvis kan dispens från förbudet medges, förutsatt att det föreligger särskilda skäl. Av 7 kap. 18 c § miljöbalken framgår att som särskilda skäl vid prövningen av dispens från strandskyddet får endast beaktas om det område som dispensen avser

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Möjligheterna att lämna dispens ska tillämpas restriktivt. Detta innebär att även om de skäl som den enskilde anför är starka kan inverkan på strandskyddsvärdena anses vara så betydande att en ansökan om strandskyddsdispens likväl bör avslås (prop. 2008/09:119, s.54). Om det föreligger särskilda skäl för strandskyddsdispens ska enligt 7 kap. 25 § miljöbalken en intresseavvägning göras och hänsyn tas även till enskilda intressen. Vid en sådan intresseavvägning ska allmänna och enskilda intressen vägas mot varandra för att säkerställa att en inskränkning i den enskildes rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att tillgodose strandskyddets syften. Som en ytterligare förutsättning får enligt 7 kap. 26 § miljöbalken strandskyddsdispens endast medges om det är förenligt med strandskyddets syfte.

Målet i sak

Ansökan berör område i Dammtjärnen som omfattas av strandskydd enligt 7 kap. 13 och 14 §§ miljöbalken och avser en mindre byggnad av enklare beskaffenhet på en flotte.

I målet har invänts att fråga inte är om en sådan byggnad som omfattas av nybyggnadsförbudet i 7 kap. 15 § 1 p. miljöbalken. Ansökan omfattar dock otvistigt en byggnad och även förhållandevis enkla byggnader träffas av bestämmelsen och

detta oberoende av var den utförs. Ansökt byggnad är således dispenspliktig.

Fortsättningsvis ska prövas om det föreligger särskilda skäl att bevilja strandskyddsdispens för den ansökta konstruktionen. Toppgrillen i Filipstad KB har gjort gällande att det föreligger särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § 1 st 3 och 4 p. miljöbalken.

Särskilda skäl för dispens ska enligt 7 kap. 18 c § 1 st 3 p. miljöbalken anses föreligga då anläggningen i fråga måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området. Mark- och miljööverdomstolen har i tidigare avgöranden konstaterat att det saknas anledning att göra skillnad på anläggningar som för sitt syfte måste ligga i respektive vid vattnet (MÖD M 8456-12).

Prövningen av om en anläggning måste ligga i eller vid vatten ska enligt förarbetena ske med stor restriktivitet avseende områden som är allemansrättsligt tillgängliga och som är särskilt värdefulla för djur- och växtlivet, så som t.ex. grunda mjukbottnar, landhöjningsområden, strandängar samt tätbebyggda områden. I bedömningen ska förhållandena i det enskilda fallet beaktas. Om exempelvis en brygga behövs för en näringsverksamhet bör man kunna ta hänsyn till om det skulle medföra orimliga merkostnader eller tidsförluster om bryggan skulle lokaliseras utanför området. Hänsyn bör vidare kunna tas till om det är fråga om en brygga som är avsedd för gemensamt nyttjande av flera boende i ett närområde (prop. 2008/09:119, s. 105).

Särskilt skäl kan vidare enligt p. 4 i angiven bestämmelse föreligga om fråga är om att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför strandskyddsområdet. Bestämmelsen har vissa likheter med 3 p., men tar mer sikte på pågående verksamheter.

Verksamheten vid Toppgrillen i Filipstad KB har bedrivits under lång tid. Enligt vad bolaget uppgett – och som det saknas anledning ifrågasätta – måste verksamheten diversifieras för att gå ihop ekonomiskt. Toppgrillen i Filipstad KB

arrenderar sedean tidigare fisket i Dammtjärnen och fiskeverksamheten kan med hänsyn till den geografiska belägenheten även anses som ett naturligt komplement till den befintliga verksamheten. Det är självklart att eventuell fiskeverksamhet i närområdet måste bedrivas i Dammtjärnen, dvs. inom strandskyddsområde.

Särskilda skäl får mot bakgrund av det anförda sammantaget anses föreligga enligt såväl 3 som 4 p. i 7 kap. 18c § 1 st miljöbalken.

Som anförts ovan gäller – när särskilda skäl föreligger – att en intresseavvägning ska göra mellan enskilda och allmänna intressen och att en dispens måste vara förenlig med strandskyddets syfte.

Vad gäller ansökt åtgärds inverkan på det biologiska livet har inte framkommit något som tyder på att den skulle ha någon nämnvärd påverkan härpå. Tvärtom framstår det som uppenbart att åtgärdens inverkan på det biologiska livet är högst marginell. Likaså gäller att åtgärdens inverkan på allemansrätten är mycket begränsad. Det skulle till och med kunna hävdas att åtgärden har viss positiv effekt för allmänhetens möjligheter att bedriva friluftsliv på platsen. Sammantaget kan således konstateras att den påverkan som kan drabba de allmänna intressena är mycket begränsad; så begränsad att en dispens inte kan anses oförenlig med strandskyddets syfte.

De enskilda intressena som berörs är självfallet inte heller av någon större betydelse. Fiskeverksamheten har begränsad omfattning och är inte av avgörande betydelse för Toppgrillen i Filipstad KB:s verksamhet. Den är dock inte helt obetydlig, utan har tveklöst viss tyngd och får sammantaget anses väga tyngre än de allmänna intressena.

Vid den intresseavvägning som ska göras enligt 7 kap. 25 § miljöbalken gör mark- och miljödomstolen således den bedömningen att det skulle vara oproportionerligt att väga Toppgrillen i Filipstad KB sökt dispens. Länsstyrelsens beslut ska därför upphävas och ansökt dispens beviljas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 24 mars 2015

Göran Stenman

Rolf Dalbert

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman, ordförande, och tekniska rådet Rolf Dalbert. Föredragande har varit beredningsjuristen Frances Voon.